

KATALOG DOBRIH PRAKS 2016

ZA

VSE

SKUPNOSTNO UPRAVLJANJE Z ŽIVLJENJSKIMI VIRI

Katalog dobrih praks skupnostnega upravljanja z življenjskimi viri so izdale organizacije Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj, Focus, društvo za sonaraven razvoj, Pravno-informacijski center nevladnih organizacij – PIC in Inštitut za politike prostora.

Urednica: Renata Karba

Projektna skupina za izbor dobrih praks: Barbara Kvac, Marko Peterlin, Petra Očkerl, Renata Karba, Tomislav Tkalec

Lektura: Tadej Turnšek

Oblikovanje naslovnice: Iz principa

Pri opisih dobrih praks so bili upoštevani podatki na spletnih straneh nosilcev dobrih praks. Opisa dobrih praks *Skupnostni urbani vrtički v Slovenj Gradcu* in *Skupaj na ploščad!* sta povzeta po publikaciji *Prostori sodelovanja: Od skupnostnih praks k javnim politikam*. Opis dobre prakse *Stanovanjska kooperativa Codha* je povzet po spletni strani stanovanjskekooperative.si.

Fotografije so bile pridobljene iz javno dostopnih virov (spletne strani in družabna omrežja nosilcev dobrih praks) oziroma so last nosilcev dobrih praks.

Katalog je objavljen na spletnem mestu www.dovoljazavse.si.

Katalog je izdan v okviru projekta *Skupnostno upravljanje z življenjskimi viri*, ki ga izvajajo organizacije Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj, Focus, društvo za sonaraven razvoj, Pravno-informacijski center nevladnih organizacij – PIC in Inštitut za politike prostora.

Projekt iz sredstev Sklada za podnebne spremembe financira Ministrstvo za okolje in prostor. Vsebine, objavljene v zvezi s projektom, ne predstavljajo uradnega stališča Vlade RS.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

502.171(0.034.2)
502.131.1(0.034.2)

DOVOLJ za vse [Elektronski vir] : skupnostno upravljanje z življenjskimi viri : katalog dobrih praks 2016 / [urednica Renata Karba]. - El. knjiga. - Ljubljana : Umanotera, 2016

Način dostopa (URL): www.dovoljazavse.si

ISBN 978-961-6450-34-8 (pdf)
1. Karba, Renata
285921536

Ljubljana, julij 2016

Vsebina

Uvod	4
Dobre prakse skupnostnega upravljanja z življenjskimi viri	5
Vetrna kooperativa Dingwall	6
Solarni skupnostni energetske projekt Recklinghausen.....	7
Energetsko samozadostna osnovna šola Ostrog	8
Partnersko kmetijstvo na kmetiji Romane Rejc	9
Skupnostni urbani vrtnički v Slovenj Gradcu	10
Pešbus in bicivlak – program Zdrav šolar	11
Zadruga za souporabo avtomobilov Mobility	12
Stanovanjska kooperativa Codha	13
Skupaj na ploščad!.....	14
Gozdna zadruga Remscheid	15
Razpršeni hotel Borgo Soandri	16
Participatorni proračun v Reykjaviku	17
O projektu <i>Skupnostno upravljanje z življenjskimi viri</i>	18

Uvod

Planet Zemlja vsako uro prejme toliko sončne energije, da bi z njo lahko pokrili celoletne svetovne potrebe po energiji. A kljub temu, da so tehnologije za izkoriščanje sončne energije in drugih obnovljivih virov že razpoložljive, na svetovni ravni 87 % energije pridobimo iz fosilnih goriv. Čeprav vemo, da povzroča podnebne spremembe in onesnažuje okolje, je raba fosilne energije še vedno 4-krat bolj subvencionirana od obnovljivih virov energije.

Katalog dobrih praks skupnostnega upravljanja z življenjskimi viri prinaša strategije za razrešitev nekaterih tovrstnih »razvojnih« stranpoti, ki so se kot posledica izkrivljenih tržnih signalov, škodljivih subvencijskih politik in demokratičnega deficita nakopičile v zadnjih desetletjih. Prva polovica 21. stoletja je skrajni čas, da stopimo s teh stranpoti in uveljavimo strategije za doseganje celovite blaginje človeštva ob hkratnem izboljšanju ekološkega stanja in vzpostavitvi pravičnejših odnosov. Politični procesi, ki naj bi privedli do potrebnih sistemskih sprememb na ravni držav, pa so nesprejemljivo počasni.

Zato s prikazom dobrih praks skupnostnega upravljanja z življenjskimi viri polagamo upe v roke lokalnih skupnosti. Dobre prakse namreč kažejo na njihov velik potencial za spopadanje s sodobnimi izzivi. V lokalnih skupnostih je namen jasnejši, dogovor hitrejši, procesi so bolj transparentni in bolj demokratični. Skupnostne projekte pogosteje odlikujejo solidarnost in stik z zakonitostmi narave. Skupnosti instinktivno želijo povečati svojo odpornost na pretrese v globalnih sistemih.

Tako domači, kot tudi tuji primeri skupnostnega upravljanja z življenjskimi viri v tem katalogu govorijo o dobrinah in virih, ki so na voljo v naših lokalnih okoljih, zato ni ovir za prenos in množenje dobrih praks. Vključena so področja, ki opredeljujejo kakovost življenja slehernega od nas: oskrba z energijo in hrano, stanovanje, mobilnost, urejanje prostora in upravljanje z naravnimi viri (gozdom). Zaradi velikega pomena turizma za Slovenijo je opisan tudi inovativni model združno organiziranega razpršenega hotela. Na koncu, vendar zato nič manj pomemben, je opis participatornega proračuna kot mehanizma za aktivacijo občanov in povrnitev zaupanja v demokracijo.

Še več navdihujočih dobrih praks je opisanih v vodniku Dovolj za vse – skupnostno upravljanje z življenjskimi viri, ki na celovit način govori o blaginji in o tem, zakaj se moramo zanjo zavzeti kot skupnost. Namen vodnika in kataloga dobrih praks je prispevati k opolnomočenju lokalnih skupnosti, da prevzamejo aktivno vlogo pri izgradnji svoje blaginje s trajnostnim upravljanjem z življenjskimi viri v svojih okoljih.

Če se bodo nadaljevali sedanji trendi, bo leto 2016 najtoplejše leto od leta 1880 oz. od začetka modernih meteoroloških meritev. V 21. stoletju je bilo devet od desetih najtoplejših let v zgodovini meritev.

Slovenija se segreva še veliko hitreje od globalnega povprečja.

Slovenija ima najmanj kmetijskih zemljišč na prebivalca med evropskimi državami. Najkakovostnejših zemljišč - njiv in vrtov - pa celo manj kot 40 % evropskega povprečja. Še bolj zaskrbljujoč je trend pozidave: pozidamo približno 7 ha kmetijskih zemljišč na dan, to je za eno povprečno veliko slovensko kmetijo.

Slovenija je v svetovnem vrhu po številu avtomobilov na prebivalca.

Debelost med otroci v Sloveniji je v zadnjih desetletjih vztrajno naraščala.

V Sloveniji je 75 % otrok vsak dan pripeljanih v šolo z avtomobilom.

Povprečni Slovenec se od staršev odseli šele pri 30 letih.

Slovenija je dežela gozdnih posestnikov. Njihovo število presega 460.000. Takšna velika razdrobljenost onemogoča kakovostno, strokovno in ekonomično gospodarjenje z gozdom v zasebni lasti.

Dobre prakse skupnostnega upravljanja z
življenjskimi viri

Vetrna kooperativa Dingwall

znižanje emisij CO2 za 240 ton na leto

proizvodnja električne energije iz obnovljivih virov za približno 120 gospodinjstev

zmanjšanje odvisnosti lokalne skupnosti od fosilnih goriv

100% združno lastništvo vetrne turbine

ustvarjanje novih lokalnih delovnih mest (upravljanje kooperative, upravljanje vetrne turbine)

prihodek za člane kooperative

izboljšanje življenjskega standarda podeželskega prebivalstva

skupnostni sklad za financiranje lokalnih organizacij

Nosilec

Dingwall Wind Co-operative
dingwallwind.org.uk

Kontakt

Dingwall Wind Co-operative
Knockbain Farm Dingwall
Ross-shire IV15 9TJ
Škotska
info@dingwallwind.org.uk

Vetrna kooperativa Dingwall je bila ustanovljena leta 2013 z namenom, da bi iz obilja moči vetra ustvarili neposredne koristi za čim več ljudi, ki živijo v lokalnem okolju. Zadruga ima 179 članov, od katerih ima v procesih odločanja vsak en glas, ne glede na finančni delež. Tekoče aktivnosti kooperative vodi petčlanski odbor.

Kooperativa upravlja z vetrno turbino moči 250 kW, ki je postavljena na farmi Knockbain. Lastnik farme David Lockett je na svoji posesti želel postaviti vetrno elektrarno, za katero je sprva nameraval vzeti posojilo, nato pa je slišal za možnost vzpostavitve kooperative. Ta pot se mu je zdela bolj smiselna, saj ima na ta način koristi od projekta celotna skupnost.

Turbina, ki je začela delovati junija 2014, je prvi projekt izkoriščanja vetrne energije na Škotskem v 100% združnem lastništvu. Javnost je bila povabljen, da se včlani v kooperativo, pri čemer je bil najmanjši vložek 250 funtov, največji pa omejen na 20.000 funtov. 50 % potrebnih sredstev so zbrali že v prvih štirih dneh od začetka zbiranja ponudb, pri čemer so 75% delež sredstev prispevali posamezniki, ki živijo v krogu 15 km od Dingwalla. Skupaj je bilo zbranih 1.083.500 evrov, kar je bilo dovolj za postavitev vetrnice.

Vetrna turbina ustvarja 7,5% letni donos skozi časovni razpon 20 let. Poleg donosnosti naložbe so člani kooperative deležni tudi davčnih olajšav, lastnik kmetije pa prejema najemnino za uporabo zemljišča. Kooperativa vsako leto od prihodkov nameni 2.000 do 8.000 funtov v skupnostni sklad, ki zagotavlja sredstva za delovanje različnih lokalnih organizacij. V želji po energetske samooskrbi in opuščanju fosilnih goriv se že usmerjajo v nove projekte izkoriščanja obnovljivih virov energije in energetske učinkovitosti.

Vetrna zadruga predstavlja možnost nekonfliktne umestitve vetrne elektrarne v prostor. Lokalna skupnost sama odloča o sprejemljivosti projekta ter določi zahteve in usmeritve, ki naj jim projekt sledi. Obenem pa se finančne koristi stekajo k lokalnemu prebivalstvu, tako k članom kooperative, ki so investirali v projekt, kot tudi k lokalni skupnosti preko skupnostnega sklada.

Solarni skupnostni energetski projekt Recklinghausen

proizvodnja električne energije iz obnovljivih virov energije za približno 60 gospodinjstev

zmanjšanje izpustov CO₂ za 120 ton na leto

zmanjšanje odvisnosti lokalne skupnosti od fosilnih goriv

proizvodnja električne energije generira dohodke za lokalno skupnost

sodelovanje lokalne oblasti z občani

ustvarjanje novih lokalnih delovnih mest (upravljanje združenja, upravljanje sončnih elektrarn)

Strešne površine v mestih imajo velik potencial za proizvodnjo električne in toplotne energije. Prebivalci nemškega mesta Recklinghausen so se odločili izkoristiti priložnosti za izkoriščanje sončne energije, ki jih ponujajo strehe v mestu. Mestna oblast je iniciativo podprla ter za postavitve sončnih elektrarn ponudila v najem strehe na stavbah v občinski lasti. Pobudniki projekta so želeli mestu in občanom dati priložnost, da se vključijo v projekt obnovljivih virov energije in na ta način prispevajo k varstvu okolja in h kakovosti življenja v lokalni skupnosti.

Za izvedbo treh projektov so bila ustanovljena tri združenja, ki delujejo po zadružnih načelih, v vsako pa je vključenih 70–80 občanov. Za koordinacijo in vodenje projektov je bilo ustanovljeno registrirano prostovoljsko združenje Solar RE e.V.¹

Od junija 2011 so postavili tri sončne elektrarne, ki skupno proizvedejo 195 MWh električne energije na leto. Investicijska vrednost projekta je znašala približno 250.000 EUR. Posamezniki so se lahko vključili v projekt z investicijo najmanj 500 EUR, povprečna investicija pa je znašala 3.300 EUR. Projekt jim je uspelo na takšen način v celoti financirati iz sredstev občanov. Vlagatelji so vsako leto upravičeni do donosa od prodane električne energije.

Izbrani primer predstavlja odlično prakso sodelovanja lokalne oblasti z občani. Ti so želeli postaviti sončne elektrarne, vendar niso imeli na voljo ustreznih površin (streh). Občina pa je imela v lasti več stavb, katerih strehe so bile ustrezne za postavitve sončnih elektrarn, a ni imela investicijskih sredstev. Vzpostavljeno sodelovanje prinaša koristi obojim. Gre za neke vrste javno-zasebno partnerstvo, ki omogoča, da sredstva ostajajo v lokalni skupnosti, obenem pa se zmanjšuje degradacija okolja ter povečuje energetska samozadostnost.

Nosilec

Sola RE e.V. - Verein der BürgerSolar
in der Stadt Recklinghausen
www.sola-re.de

Kontakt

Sola RE e.V.
c/o Olaf Hahn
Lange Wanne 10
45665 Recklinghausen
Nemčija
www.sola-re.de/index.php/contact

¹ e.V. je nemška kratica za *eingetragener Verein*, kar bi lahko prevedli kot *registrirano združenje*. V nemškem pravnem redu imajo civilne iniciative in lokalne pobude s takšno pravno-organizacijsko obliko možnost pridobitve »pravne osebnosti«. V slovenskem pravnem redu ta možnost ne obstaja. Smiselno najbližja oblika je zadruga.

Energetsko samozadostna osnovna šola Ostrog

zmanjšanje izpustov CO₂

zamenjava okoljsko spornih fosilnih goriv z obnovljivimi viri energije

z energetske sanacije stavbe, zamenjavo ogrevalnega sistema, razsvetljave in drugih sistemov ter postavitvijo solarne elektrarne šola pokriva svoje lastne potrebe po električni energiji

zmanjšanje stroškov za energente

učenci in zaposleni v šoli se ob izvedbi projekta učijo o OVE in URE

zmanjšanje odvisnosti lokalne skupnosti od fosilnih goriv

ozaveščanje o trajnostni energetiki v lokalni skupnosti

inovativen način zbiranja sredstev za ukrepe na področju URE in OVE

Osnovna šola Ostrog v hrvaškem Kaštel Lukšiču si je za cilj zadala postati energetska samozadostna in energetska učinkovita, da bi s tem zmanjšala stroške za energijo. Sredstva, ki jih je šola porabljala za energente, želijo usmeriti v višanje kakovosti dela z učenci in v nabavo potrebne opreme za pouk. V sklopu energetskega pregleda so bili pripravljene predloge, kako doseči cilj energetske samozadostnosti stavbe: prvenstveno skozi zmanjšanje rabe energije ter nato skozi prehod na obnovljive vire. Ukrepi so vključevali izolacijo ovojne stavbe, zamenjavo razsvetljave, sanacijo in izolacijo strehe, zamenjavo energenta za ogrevanje (biomasa namesto kurilnega olja) ter vgradnjo sončne elektrarne.

Osnovna šola Ostrog je že 30 let zavezana varovanju okolja, bili so tudi med ustanovitelji lokalne energetske zadruga Kaštela. V pouk vnašajo veliko tem, ki se dotikajo varstva okolja in trajnostnega razvoja, in tako že od malih nog ozaveščajo učence, posredno pa tudi celotno lokalno skupnost. V okviru projekta energetske samozadostnosti so se v sodelovanju z zadrugo Kaštela odločili, da bodo del sredstev za energetska prenova šole poskušali pridobiti s kampanjo množičnega financiranja (angl. *crowd-funding*). Pri oblikovanju in izvedbi same kampanje, ki je potekala na spletni platformi Indiegogo, jim je pomagal UNDP Hrvaška, ki je zadrugi nudil tehnično pomoč. S kampanjo jim je v enem mesecu uspelo zbrati 10.000 ameriških dolarjev, kolikor je tudi znašal prvotno zastavljeni cilj. Ta sredstva so jim omogočila vgradnjo sončne elektrarne moči 10 kWp in sanacijo sistema razsvetljave.

Nosilec

Energetska zadruga Kaštela
www.facebook.com/EnergetskaZadrugaKaštela

Kontakt

Energetska zadruga Kaštela
Put Sv. Lovre 2
Kaštel Lukšič
Hrvaška
ezadrugakastela@gmail.com

S kampanjo so prvenstveno ciljali na lokalno skupnost, obenem pa je omogočala zbiranje sredstev tudi od drugod. Kampanja množičnega financiranja je bila izbrana kot pilotni projekt, katerega namen je bil pokazati, da je potrebna sredstva za projekte učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije mogoče zbirati tudi na takšen način. Praksa številnih držav, ki so razvile zeleno energetiko, namreč kaže, da je ključ razvoja projektov rabe obnovljivih virov energije lokalno lastništvo (državljanov, zadrug in lokalnih skupnosti). Množično financiranje je eden od načinov za spodbujanje razvoja decentralizirane, bolj demokratične energetike.

Partnersko kmetijstvo na kmetiji Romane Rejc

zmanjšanje razdalje, ki jo hrana prepotuje med njivo in porabnikom, zmanjšuje ogljični odtis oskrbe s hrano

priložnost za preživetje majhnih kmetij

oskrba z zdravo hrano po dostopnih cenah

povečanje konkurenčnosti lokalno pridelane hrane z inovativno rešitvijo dostave pridelkov

vzpostavljanje novega tipa potrošnika, ki razume posebnosti kmetijske pridelave ter sprejema spremenljivost izbire pridelkov glede na letni čas in vremenske razmere

stabilni in predvidljivi dohodki za kmeta

večja privlačnost kmetovanja in potencial za razvoj delovnih mest na podeželju

Ekološka kmetija Romane Rejc leži na podeželju v notranosti slovenske Istre, daleč od konvencionalno obdelanih kmetijskih površin. Kmetija obsega 5,5 hektarov. Njive, na katerih raste zelenjava, so od zunanjega sveta ločene s širokim gozdnim pasom. Med njivami rastejo oljke in sadno drevje. S partnerskim kmetijstvom se ukvarjajo od leta 2010.

Partnersko kmetijstvo je način distribucije ekološko pridelanih živih, pri katerem med pridelovalcem in porabnikom ni posrednikov. Bistveno je, da se kmet in zaključena skupina kupcev že pred sezono dogovorita o sadilnem načrtu, količinah in plačilu ter o dostavi pridelkov, in da vzajemno prevzameta tveganje v zvezi z izpadom pridelka zaradi vremenskih razmer. Kmet je praviloma plačan vnaprej. Porabniki s plačilom pomagajo kmetu zasnovati posevek za prihodnje leto, kmet pa jih na drugi strani na vrhuncu sezone zalaga s presežki. Porazdelitev tveganja med kmetom in porabnikom je pomembna razlika glede na klasične zabožčke s hrano, kjer gre vendarle za tradicionalni način naročanja in dostave pridelkov.

V ospredju je socialna razsežnost in neposredna komunikacija med kmetom in porabnikom. Bistvo partnerskega kmetovanja je, da lahko kmet z oskrbo 20–30 porabnikov z vrtninami in sadjem preživi na manjši, le nekaj hektarov veliki kmetiji. Pri pridelavi namreč nima velikih stroškov, ne skrbi ga za prodajo pridelka, z njim lahko zasluži povprečno plačo. Taka oblika vzajemnosti varuje malega kmeta in mu zagotavlja socialno varnost, porabnik pa z njo pride do cenovno ugodne, lokalno pridelane, kakovostne in varne hrane.

Partnersko kmetijstvo hkrati predstavlja okolju prijazen način pridelave in potrošnje hrane. Ekološka pridelava mešanih kultur, brez uporabe umetnih repromaterialov, je v sozvočju z naravnimi procesi, je trajnostna in je del krožnega gospodarstva. Pridelki se prejemajo v košaricah, ki krožijo in tako ne povzročajo dodatnih odpadkov z embalažo. Hkrati pa kratke razdalje dostave z osebnim vozilom pomenijo veliko manjše izpuste CO₂ v primerjavi z dobavo eko hrane iz tujine s tovornjaki ali celo z letali.

V tovrstnem partnerstvu je običajno, da se med partnerji stkejo vezi, ki presegajo zgolj oskrbo s hrano. Potekajo izmenjave mnenj, izkušenj in receptov, odjemalci si lahko ogledajo kmetijo in spoznajo način pridelave hrane, lahko pa tudi sodelujejo pri kmečkih opravilih.

Nosilec

Ekološka kmetija Romane Rejc
romanarejc.weebly.com

Kontakt

Ekološka kmetija Romane Rejc
Koštabona 71d
6274 Šmarje
solar.manik@gmail.com

Skupnostni urbani vrtički v Slovenj Gradcu

zmanjšanje onesnaženja, porabe snovi in nastajanja odpadkov, ki so povezani z oskrbo z nelokalno hrano

možnost (delne) samooskrbe s hrano za posameznike in družine

spodbujanje grajenja skupnosti

izboljšanje kakovosti življenja

medgeneracijsko sodelovanje in odpravljanje izključenosti ranljivih družbenih skupin

ponovno vzpostavljanje odnosa do zemlje ter spodbujanje zdravega odnosa do hrane

Vrtički tudi v urbanih naseljih so v Sloveniji že dolgo zelo razširjeni, vendar pogosto pravno neurejeni. Zato je pomembno, da si ta območja ter odnose med lastniki in uporabniki zemljišč občine prizadevajo urediti.

V Mestni občini Slovenj Gradec so leta 2012 sklenili urediti pogoje za vrtičkarstvo. Urejanja so se lotili postopoma, tako da so najprej napovedali spremembe in prebivalcem razložili, zakaj so potrebne, nato pa jih – z veliko razumevanja za vrtičkarje, ki so se s posameznih lokacij morali umakniti – postopoma izvedli. Precej razširjeno vrtičkarstvo, ki se je prej dolgo razvijalo brez pravega nadzora na različnih nezazidanih površinah, so usmerili na izbrane lokacije in poskrbeli za sprejemljivejšo ureditev vrtičkov. Spomladi leta 2013 so sprejeli nov odlok in nato v dveh letih skupaj s prebivalci izvedli načrtovano.

V Slovenj Gradcu je urejenih osem skupnostnih urbanih vrtov, na katerih vrtnari 250 najemnikov oziroma družin, nekateri med njimi imajo v najemu več vrtov. Vrtovi so različno veliki, njihovo število trenutno zadošča potrebam. Vsi so organizirani na občinskih zemljiščih, kar 70 % pa jih je urejenih na območjih, kjer so bili vrtički že prej.

Razmere v prostoru spremljata koordinator, ki je na terenu prisoten vsaj enkrat tedensko, sicer pa je dosegljiv prek elektronske pošte in telefona, ter občinska komisija, ki dvakrat letno pregleda stanje. Pravilnik za oddajo vključuje tudi socialne kriterije, ki pa v primeru, ko vrtov ne primanjkuje, niti niso potrebni. Za razširitev ponudbe se je občina že obrnila na zasebnike in jih povabila k oddaji in urejanju vrtičkov po enakih pravilih, kot veljajo za občinska območja.

Uporabniki vrtov se med sabo vse bolj povezujejo in organizirano sodelujejo tudi s predstavniki četrtnih skupnosti in občine. Predstavnik vrtičkarjev sta tudi člana mestne komisije. Slovenjgraški skupnostni vrtički predstavljajo primer delovanja občine, ki se zaveda svoje vloge pri urejanju pogojev za razvoj urbanega vrtičkarstva. Način, na katerega je občina odstranila vrtičke z neprimernih lokacij in poskrbela za nove ureditve, je skupaj z imenovanjem komisije in koordinatorja primer dobre prakse spopadanja z razmerami v prostoru in s potrebami občanov.

Čeprav sta bili urejenost in podoba vrtičkarstva ključna vzvoda za občinsko ureditev skupnostnih vrtov, je tako občina vzpostavila tudi aktivne oblike sodelovanja z zainteresiranimi meščani. Skupnostni vrtovi so zato dobra osnova za to, da se na njih oblikuje aktivna skupnost. Pomembno je, da so v občini vzpostavili pogoje za sodelovanje, da deluje pretok pričakovanj in zamisli med vrtičkarji in občino.

Nosilec

Mestna občina Slovenj Gradec
www.slovenjgradec.si

Kontakt

Mestna občina Slovenj Gradec
Šolska ulica 5
2380 Slovenj Gradec
info@slovenjgradec.si

Pešbus in bicivlak – program Zdrav šolar

zmanjšanje števila poti, opravljenih z avtomobilom

večja privlačnost hoje in kolesarjenja v mestu tudi za druge uporabnike

izpostavljanje pomena hoji in kolesarjenju prijaznega prostora

zagotavljanje minimalne priporočene količine fizične aktivnosti

spodbujanje vzgoje o prometni varnosti in trajnostnem razvoju

medgeneracijsko sodelovanje

Osnovnošolci vse manj prostega časa preživljajo zunaj, tudi v šolo ne prihajajo samostojno. Vse več jih ima prekomerno težo in čedalje manj so aktivni. Na manjšo osebno mobilnost otrok vplivajo osebne in socialne okoliščine v družini, prostorske lastnosti sosesk ter politika šol in občin. Aktivna pot v šolo je pomembna za zdravje, samostojnost in socialni razvoj otrok. Otroci, ki hodijo v šolo peš ali s kolesom, so boljše telesno pripravljene, saj se tudi sicer več gibljejo, in med drugim lažje sledijo pouku kot tisti, ki jih starši v šolo pripeljejo z avtomobilom.

Program Zdrav šolar, ki ga sofinancira Ministrstvo za zdravje, spodbuja aktivno pot v šolo ter si prizadeva za zdrav življenjski slog in samostojnost osnovnošolcev. V šolskem letu 2015/2016 je v okviru programa potekala pilotna izvedba pešbusa in bicivlaka v Ljubljani in Novi Gorici. S pešbusom se učenci v šolo odpravijo peš v organiziranih skupinah po domišljeno začrtanih poteh in po stalnem urniku. Otroci uživajo v sprehodu s svojimi sošolci in v spremstvu odraslih, obenem pa naredijo nekaj dobrega za okolje. Podoben koncept, le da pot v šolo poteka s kolesom, predstavlja bicivlak.

Nosilec

Inštitut za politike prostora

Sodelujoče organizacije:

Društvo Focus, Društvo Gekolina,
Ljubljanska kolesarska mreža,
Slovenska zveza za javno zdravje,
okolje in tobačno kontrolo,
Zavod Eko-Humanitatis, Studio 12,
Mariborska kolesarska mreža
www.zdravsolar.si

Kontakt

Inštitut za politike prostora

Tržaška 2
1000 Ljubljana
ipop@ipop.si

Koncept izvedbe se prilagaja potrebam in okoliščinam sodelujočih osnovnih šol. Organizatorji glede na število in starostno strukturo ter geografsko razpršenost udeleženi otrok pripravijo načrt poti in postaj ter natančen vozni red. Primer: Na OŠ Majde Vrhovnik v Ljubljani so se otroci na pot podajali s treh koncev oz. začetnih postaj na Viču in v Rožni dolini. V slabe pol ure so najbolj oddaljeni šolarji prehodili dober kilometer ali prekolesarili več kot 2 km. Sodelovalo je 38 učencev od 1. do 5. razreda. Skupine učencev so spremljali prostovoljci sodelujočih organizacij ter nekateri starši. Do šole sta »peljala« dva pešbusa (s skupno 19 udeleženci) in en dolg bicivlak (prav tako z 19 udeleženci).

Spremljana pot v šolo v obliki pešbusa in bicivlaka prinaša koristi za otroke in okolje, pa tudi za starše, ki so sicer ob pomanjkanju časa obremenjeni z jutranjim razvažanjem in gnečo na cestah.

Zadruga za souporabo avtomobilov Mobility

*uporabniki storitev zadruge
Mobility zmanjšajo prevožene
razdalje za 27 %, letno prihranijo
9,2 milijona litrov goriva in
21.500 ton CO₂*

*eno vozilo za souporabo
nadomesti deset zasebnih
avtomobilov*

*souporaba vozil prispeva k manjši
porabi energije in surovin*

*uporabniki Mobility vozil na letni
ravni prihranijo 4.000 CHF v
primerjavi z lastništvom
avtomobila*

*zmanjšanje obremenitve cestne
infrastrukture in onesnaževanja
okolja*

*združevanje načel poslovnosti in
vzajemnosti prinaša koristi
članom zadruge*

Zadruga za souporabo avtomobilov Mobility (uradno Mobility Genossenschaft) je švicarska zadruga, ki pokriva skoraj vso organizirano souporabo in solastništvo avtomobilov v Švici. Zadruga na podlagi članarine zagotavlja dostop do vozil vseh vrst in tako nudi ekološko in ekonomično alternativo lastništvu avtomobila. Zadruga na 1.400 lokacijah v 500 mestih upravlja z več kot 2.700 vozili, ki so namenjena zasebnim uporabnikom in podjetjem. Ima 120.300 uporabnikov (podatek je za leto 2014), od tega jih je 55.500 članov zadruge. V sami zadruzi je zaposlenih 186 ljudi. Poslanstvo zadruge je z združevanjem javnega in individualnega prevoza zagotavljati mobilnost na vzdržen način, ki bo tudi prihodnjim generacijam omogočil neomejeno mobilnost ter kakovostno življenjsko okolje.

Izposoja avtomobilov se izvaja s pomočjo elektronskega sistema, do katerega je mogoče dostopati prek spleta ali mobilne aplikacije. Uporabnikom omogoča, da za mobilnost plačujejo samo takrat, ko jo dejansko uporabljajo, in nimajo fiksnih stroškov lastništva avtomobila. Poleg nižje cene je za stranke pomembno tudi dejstvo, da jim ni treba skrbeti za servisiranje, zavarovanje in nabavo goriva. Hčerinsko podjetje Catch a Car AG vzpostavlja sistem izposoje vozil, ki ni vezan na določene lokacije in rezervacijski sistem. Zainteresirani najemniki vozila locirajo s pomočjo pametnega telefona in jih po uporabi lahko pustijo kjerkoli znotraj cone Catch-Car. Zadruga ima delež tudi v shemi Sharoo AG, ki omogoča izposajo zasebnih avtomobilov. Hčerinsko podjetje Mobility International AG pa se ukvarja z razvojem in trženjem programske opreme za souporabo avtomobilov na mednarodnem trgu.

Polovica Mobility vozil je opremljena s hibridnimi sistemi motor-generator, na voljo so tudi električna vozila. Pri nakupu novih vozil veliko pozornost namenjajo snovni in energetski učinkovitosti ter možnosti za izrabo obnovljivih virov energije. Dejavnost zadruge Mobility tako prispeva k trajnostnemu razvoju okolju prijaznejših oblik mobilnosti.

Zadružna oblika organizacije podpira izvajanje dolgoročne, trajnostne strategije. Ustvarjeni čisti dobiček ostane v organizaciji in se uporablja za inovacije in dolgoročne naložbe. O uspešnosti poslovanja priča stalno rastoče število vozil, strank in lokacij, na katerih si je vozila mogoče izposoditi, ter solidno in pozitivno finančno stanje.

Nosilec

Mobility Genossenschaft
www.Mobility.ch

Kontakt

Mobility Genossenschaft
Gütschstrasse 2
Postfach 6000
Luzern 7
Švica
www.Mobility.ch/de/kontakt

Stanovanjska kooperativa Codha

<i>zagotavljanje dostopa do stanovanj</i>	Kooperativa Codha je nastala leta 1994. Njen nastanek je spodbudila civilna iniciativa GRAAL (<i>Groupe pour la promotion de l'action associative en matière de logement</i>), ki je v devetdesetih spodbujala ustanavljanje stanovanjskih kooperativ kot odgovor na špekulativni nepremičninski trg. Codha je neprofitna organizacija z več kot 2.000 člani. Podpira alternativne oblike domovanja in najema stanovanj s poudarkom na grajenju skupnosti. V letu 2016 imajo v lasti 9 večstanovanjskih zgradb z več kot 190 stanovanji.
<i>trajnostna gradnja</i>	Codha uresničuje svoje projekte z združevanjem finančnih sredstev in aktivnim sodelovanjem stanovalcev. Slednje se začne že pri načrtovanju projekta izgradnje oz. prenove zgradbe, pri čemer se upoštevajo potrebe po skupnih prostorih in vzpostavljajo pogoji za skupne aktivnosti stanovalcev zgradbe. Samoupravljanje zgradb s strani stanovalcev je eden od glavnih ciljev Codhe in ljudem omogoča, da način življenja v kooperativi zastavijo skladneje s svojimi željami in potrebami. Pomembna cilja kooperative sta še umik stanovanjskih zgradb s stanovanjskega trga in omogočanje najemnine, ki dejansko odraža le stroške zgradbe.
<i>energetska in snovna učinkovitost</i>	Kooperativa posebno pozornost namenja okoljskim vidikom gradnje in bioklimatskim pogojem bivanja. Izbirajo trajnostne materiale ter sodobne tehnologije energetske učinkovitosti in izrabe obnovljivih virov energije. Pri tem iščejo ravnotežje med ekologijo in svojim socialnim poslanstvom, v skladu s katerim želijo zagotoviti sprejemljivejše cene stanovanj. Vsak član ob pristopu h kooperativi podpiše ekološko listino, s čimer se zaveže, da bo prispeval k zmanjšanju povprečne porabe primarne energije v stavbah, da bi dosegli vrednost 2.000 W na osebo, z vizijo, da energijo v celoti pridobivajo iz obnovljivih virov energije. Velika pozornost je namenjena zelenim površinam, ki izboljšujejo kakovost bivanja, hkrati pa so ukrep prilagajanja na podnebne spremembe v urbanih okoljih. Na področju trajnostne gradnje, pa tudi drugih dejavnosti, kot so priprava dokumentov, pridobivanje kreditov, izvajanje upravnih nalog ipd., je kooperativa zaradi združevanja znanj in izkušenj veliko učinkovitejša od individualne gradnje.
<i>grajenje skupnosti v stanovanjskih enotah</i>	Bivanje v stavbah Codhe zaznamujejo usklajevanje interesov, medgeneracijsko sodelovanje, solidarnost, različne oblike sodelovalne ekonomije, kot so skupna raba in izmenjave, ter zmanjševanje porabe virov s projekti recikliranja odpadkov in oskrbe z lokalno pridelano hrano.
<i>spodbujanje neodvisnosti mladih</i>	
<i>zmanjševanje odtujenosti in osamljenosti posameznikov</i>	
<i>medgeneracijsko sodelovanje</i>	
<i>boljše bivalno okolje in povečanje kakovosti življenja</i>	
<i>alternativni poslovni model</i>	

Nosilec
zadruga Codha
www.codha.ch

Kontakt
CODHA
9, Rue Des Gares
CP 2237
1211 Geneve 2
Švica
info@codha.ch

Skupaj na ploščad!

javni prostori, ki jih prebivalci vzamejo za svoje, so varnejši, bolj urejeni in prijetnejši

višja kakovost življenja v soseski

ozaveščanje o možnosti oskrbe z lokalno pridelano hrano

urbano vrtnarjenje in čebelarjenje

ozaveščanje o preprečevanju nastajanja in ponovni uporabi odpadkov (garažna razprodaja, izmenjevalnica, zelemenjava)

povezovanje ljudi, gradnja skupnosti

s krepitvijo občutka pripadnosti soseski raste tudi skrb zanjo in pripravljenost na angažma za skupno dobro

Pobudo SKUPAJ NA PLOŠČAD! so oblikovali arhitekti, ki stanujejo v ljubljanski soseski Ruski car, in drugi, ki menijo, da so odprte javne površine neizkoriščen potencial te soseske. S svojim delovanjem želijo spodbuditi prebivalce k razmisleku in vključevanju v proces prenove, ki bo potekala v naslednjih letih. Pri tem se usmerjajo tako na vsebinsko in oblikovno prenovo kot tudi na večjo socialno povezanost prebivalcev soseske in Četrtno skupnosti Posavje.

V preteklih letih so pobudniki pripravili vrsto prostorskih intervencij in dogodkov, s katerimi so pokazali možnosti za začasno in trajno rabo odprtih javnih površin med bloki in jih spremenili v prostor aktivnega druženja, srečevanja in povezovanja. Skupaj s prebivalci so javne površine v poletnih mesecih spremenili v kino med bloki, razstaveni prostor in igrišče ter uredili zeliščni vrt soseske in paviljone za druženje in ustvarjanje.

Eden pomembnejših projektov v soseski je Pot dobrot, ki vodi med sosesko Ruski car in bližnjimi kmetijami, kjer je mogoče kupiti lokalne pridelke. Ideja se je porodila iz želje po novih načinih povezovanja posameznih predelov in prebivalcev v širši četrti skupnosti.

V enem od parkov v soseski od leta 2012 naprej na pobudo medsosedske iniciative potekajo dejavnosti, ki aktivirajo, povezujejo in združujejo lokalno skupnost. S projektom PARKigram, ki ga vsebinsko vodi KED Smetumet, so leta 2014 izvedli nekaj trajnejših posegov v bližini otroškega igrišča. Vse prostorske intervencije so narejene iz odpadnih, presežnih in naravnih materialov, zasnovane so trajno in večnamensko. Želja pobude je vzpostaviti boljše pogoje za raznoliko, kreativno in vključujoče druženje v parku.

Nosilec

Neformalna skupina SKUPAJ NA PLOŠČAD!

Pobudniki: Damjana Zaviršek Hudnik, Alenka Kreč Bricelj, Špela Nardoni Kovač ter medsosedska iniciativa, KED Smetumet, HišeRiše arhitektura

Kontakt

skupajnaplocjadi@gmail.com

Delovanje akterjev v soseski je tesno navezano na lokacijo, iz katere izhaja. Čeprav med seboj niso formalno povezani, delujejo kot močna in prepoznavna skupina, ki želi doseči dolgoročne spremembe. Posamezniki, vključeni v pobudo, so strokovnjaki na svojih področjih. S svojim delom tudi izven lokalnega konteksta prispevajo k širjenju idej o skupnostnem in o pomenu javnega prostora. Dogajanje na Ruskem carju je široko prepoznavno zaradi dobrega komuniciranja. Delovanje na lokalni ravni in povezovanje vedno novih prebivalcev poraja nove ideje in projekte. Delovanje pobude so finančno podprli Četrtna skupnost Posavje, Mestna občina Ljubljana in Ministrstvo za kulturo RS.

Gozdna zadruga Remscheid

trajnostno, večnamensko in sonaravno gospodarjenje z gozdom

gospodarjen gozd je najpomembnejši ponor CO₂

zmanjšanje parcelne in lastniške razdrobljenosti gozdnih zemljišč

zagotavljanje dostopnosti gozdov za vse

ozaveščanje lokalne skupnosti o pomenu celotnega nabora ekosistemskih storitev gozdov

možnosti za trajnostne naložbe

zelena delovna mesta

Obiskovalci gozdov v nemškem okraju Remscheid se vse pogosteje srečujejo z označevalnimi tablami, ki jih obveščajo, da se nahajajo v gozdu, katerega lastnik je Gozdna zadruga Remscheid.

Ustanovljena je bila leta 2003 in ima 170 članov. Površina gozda, s katerim upravljajo, je nekaj več kot 45 hektarjev (stanje 1. 3. 2016). Članstvo v zadrugi in površina gozda v njenem lastništvu iz leta v leto naraščata. Gozdna zadruga ponuja državljanom, zasebnim vlagateljem, podjetjem in organizacijam možnost, da z vložkom, ki se lahko začne že pri 500 EUR, postanejo zadružniki in s tem lastniki gozda, pri čemer se jim z nakupom in upravljanjem gozda dejansko ni treba ukvarjati.

Ustanovitev gozdne zadruge je potekala pod okriljem nemškega gozdarskega združenja (nem. *Forstverband*), pri čemer je zadrugo podprlo več gozdarskih in naravovarstvenih organizacij ter lokalna banka. Slednja je s tem izkazala svojo družbeno odgovornost, hkrati pa je svojim strankam lahko ponudila alternativno, ekonomsko zanimivo in od inflacije neodvisno možnost naložbe denarja. Zadruga se ukvarja z odkupom gozdnih zemljišč, ki so jih pripravljene prodati zasebni lastniki, pa tudi občina in država. Upravljanje z gozdom usmerjajo v zagotavljanje dobrega stanja ekosistema in celotnega nabora funkcij gozda ter v ohranjanje dostopnosti gozda za vse državljane.

Zadruga s svojo dejavnostjo naslavlja problem lastniške in parcelne razdrobljenosti gozdne posesti, ki ovira dobro upravljanje gozdov. Številni lastniki gozdov želijo, da bi bil njihov gozd dobro upravljan, vendar za to nimajo možnosti. Zadruga jim ponuja odkup gozda, lahko pa postanejo tudi člani zadruge in s tem boljši lastniki gozda. Zadruga je pomembna tudi za državo in občine, ki so v določenih primerih primorane prodajati gozdove, vendar bi prodaja zasebnim lastnikom s potencialno enostranskimi interesi (npr. samo izkoriščanje lesa, lov ipd.) lokalno skupnost lahko prikrajšala za uravnotežen nabor ekosistemskih storitev.

Zadruga se zavestno ne osredotoča na zagotavljanje največje možne donosnosti naložb. Ob upoštevanju globalnih trendov, kot so naraščanje svetovnega prebivalstva, dramatično krčenje gozdov, hkrati pa povečevanje povpraševanja po lesni biomasi in energetska tranzicija, ocenjujejo, da so lahko naložbe v gozd pred lastnim pragom – v nasprotju z naložbami v tropske plantaže – privlačne in da bo njihova vrednost naraščala, da so torej trajnostne, oprijemljive in uporabne.

Nosilec

Waldgenossenschaft Remscheid eG
www.waldgenossenschaft-remscheid.de

Kontakt

Waldgenossenschaft Remscheid eG
Lenneper Str. 63
42855 Remscheid
Nemčija
markus.wolff@waldgenossenschaft-remscheid.de

Razpršeni hotel Borgo Soandri

okoljsko in kulturno vzdržni turizem

tradicionalna hiša je bistveni element turistične ponudbe

obiskovalci doživljajo avtentično življenje in naravno okolje

delovna mesta in dopolnilne dejavnosti na podeželju

trženje lokalnih pridelkov in proizvodov

zadružna organizacija lastnikov turističnih namestitev

Razpršeni hotel Borgo Soandri je odličen primer inovacije v turistični ponudbi, ki gradi na spoštovanju lokalne tradicije alpskega območja Karnija v deželi Furlanija-Julijska krajina. Predstavlja uspešno zlitje sodobne gostoljubnosti in obstoječega stavbnega fonda podeželskih vasic. 45 turističnih apartmajev je nevsiljivo umeščenih v skrbno prenovljene značilne kamnite hiše iz 18. stoletja, v katerih živijo lokalni prebivalci. Obiskovalcem ponujajo nov koncept počitnic v osrčju starih vasi, obdanih z naravo in v stiku z avtentičnim podeželskim življenjem. Turistična ponudba je osredotočena na spoznavanje kraja, gastronomije in ljudi. Pri tem niso pomembne le naravne danosti in ohranjeno okolje, ampak tudi zavedanje, kako lokalna skupnost te danosti ohranja in zanje skrbi.

Lastniki apartmajev so organizirani v zadrugo, ki upravlja skupno recepcijo, ureja spletno stran, skrbi za trženje turističnih namestitev in organizira prireditve v povezavi z lokalnimi običaji, sezonskimi kmečkimi opravili in prazniki. Tako razpršene turistične namestitve z enotnim nastopom postanejo »hotel«, ki prinaša koristi celotni skupnosti. Turistična dejavnost se je razvila z naložbami lokalnih prebivalcev v lastnih domovih, brez velikih investorjev. Tako tudi dobiček ostaja v lokalnem okolju in bogati lokalno skupnost.

Razpršeni hotel predstavlja do lokalne skupnosti in naravnega okolja nevsiljivo obliko turizma, ki ne zmanjšuje kakovosti življenja lokalnega prebivalstva. To je še posebej pomembno za redko poseljena podeželska območja, kjer bi ob intenzivnejšem turizmu število obiskovalcev v sezoni hitro preseгло število stalnih prebivalcev. Razpršeni hotel prinaša priložnosti za trženje kmetijskih pridelkov in drugih proizvodov lokalnega gospodarstva ter ustvarja lokalna delovna mesta.

Zaradi zmerne obsega ta vrsta turizma ne zahteva posebnih infrastrukturnih posegov. Odziva se na trende v turistični dejavnosti, ki se usmerja v visokokakovosten trajnostni turizem v povezavi z dobro ohranjeno naravo, bogato kulturno dediščino, ekološko pridelano hrano ipd. Vpliv na ekosisteme in okoljski odtis (poraba energije in drugih virov, količina odpadkov) sta v primerjavi s konvencionalnim turizmom majhna.

Nosilec

Albergo Diffuso Borgo Soandri
www.albergodiffuso.org

Kontakt

Albergo Diffuso Borgo Soandri
via Linussio 1
33020 Sutrio UD
Italija
info@albergodiffuso.org

Participatorni proračun v Reykjaviku

odgovor na naraščajočo potrebo po vzpostavljanju demokratičnih in participatornih procesov v evropskih družbah

vključevanje občanov v procese upravljanja občine

soustvarjanje rešitev za aktualne družbene izzive

soupravljanje skupnega dobrega

izboljšanje kakovosti življenja v občini

transparentnost občinskega poslovanja

učinkovitost porabe javnega denarja

dialog in zaupanje med občani in občinsko upravo

participatorni proračun naj bi vplival tudi na gospodarsko rast

zaupanje v demokracijo

krepitev skupnosti

Participatorni proračun je mehanizem, s katerim se odločanje o delu občinskega proračuna prenese na občane. Občani lahko predlagajo in nato izberejo projekte, ki se bodo financirali iz javnega denarja, in se s tem vključijo v procese upravljanja občine. Namen participatornega proračuna je, da se investicije, ki jih izvaja občina, približajo resničnim potrebam prebivalstva.

Participatorni proračun, ki so ga poimenovali »Boljše soseske«, od leta 2011 s pomočjo spletne platforme Boljši Reykjavik (Betri Reykjavik) izvajajo tudi v islandski prestolnici. Meščani lahko prek spletne platforme vse leto posredujejo svoje zamisli za manjše investicije, za katere mislijo, da bi izboljšale življenje v njihovi soseski. Mesto predloge ovrednoti in uresničljive projekte uvrsti na seznam za glasovanje. Vsak mesec obdelajo 10–15 predlogov, predlagatelje in druge občane pa obveščajo o razlogih za sprejete odločitve. Prebivalci nato z glasovanjem izberejo tiste, ki se jim zdijo najboljši, mesto pa izbrane projekte uresniči. Glasovanje poteka elektronsko, z natančnim sistemom identifikacije, s čimer se zagotovi, da lahko vsak odda samo en glas. Leta 2015 je bilo od predlaganih 700 izbranih 107 projektov.

Mesto Reykjavik za projekte, ki so izbrani s participativnim procesom, namenja pet odstotkov občinskega proračuna, rezerviranega za investicije, kar znaša približno 2 milijona EUR letno, višina sredstev pa raste. Prebivalci večinoma predlagajo projekte za opremo javnega prostora, za več priložnosti za igro ter za izboljšanje pogojev za hojo in kolesarjenje, kot so klopi, potke, pasji parki, igrala, drevesa, smetnjaki in ležeči policaji.

Spletno platformo je že obiskalo 70.000 od 120.000 prebivalcev Reykjavika. Glasovanja se udeležuje približno desetina celotnega volilnega telesa, kar si s promocijo prizadevajo še izboljšati. Pri organizaciji Citizen Foundation, ki občino podpira pri izvajanju participatornega procesa, ocenjujejo, da je tak način odločanja koristen tako za prebivalce kot za mestno upravo. Prebivalci aktivno sodelujejo v odločevalskem procesu ter se čutijo slišane in upoštevane, odločevalci pa si s tem pridobijo zaupanje in podporo.

Na območjih, kjer se izvaja participatorni proračun, ljudje bolj zaupajo v demokracijo, povečajo se kakovost življenja, subjektivno zadovoljstvo, transparentnost poslovanja občine, učinkovitost porabe javnega denarja in uravnoteženost med deli občine, nenazadnje pa se s tem tudi gradi skupnost.

Nosilca

Mesto Reykjavik in Citizens Foundation
betrireykjavik.is/#/!domain/1
www.citizens.is

Kontakt

Citizens Foundation
citizens@citizens.is

O projektu *Skupnostno upravljanje z življenjskimi viri*

Društvo Focus, Umanotera, Inštitut za politike prostora in Pravno-informacijski center nevladnih organizacij – PIC v letu 2016 izvajajo projekt *Skupnostno upravljanje z življenjskimi viri*. **Namen projekta je opolnomočiti lokalne skupnosti za prispevanje k prehodu v nizkoogljično družbo s trajnostnim upravljanjem z življenjskimi viri v lokalnih okoljih.**

Lokalne skupnosti so naravni skrbnik in varuh ohranjanja količine in kakovosti življenjskih virov v svojem okolju. Skupnostno upravljanje z življenjskimi viri na vzdržen način lokalnim in širši skupnosti prinaša številne okoljske, gospodarske in družbene koristi. S promocijo skupnostnega upravljanja z življenjskimi viri si projekt predvsem prizadeva prispevati k blaginji skupnosti ter k povečanju prehranske samooskrbe in neodvisnosti od fosilnih energentov na ravni države.

Priprava kataloga dobrih praks je del kampanje, ki se je začela z objavo **vodnika Dovolj za vse - skupnostno upravljanje z življenjskimi viri in nacionalno konferenco**, na kateri so se 17. junija 2016 srečali predstavniki občin, zadrug, podjetij, nevladnih organizacij in civilnih iniciativ, politični odločevalci na lokalni in državni ravni ter ostali zainteresirani za skupnostne projekte. Posnetek konference, predstavitev govorcev in zapis delavniškega dela so objavljeni na [tej povezavi](#).

V okviru projekta poteka tudi **pilotni projekt upravljanja z življenjskimi viri v izbrani občini**, kjer bodo po pregledu in oceni stanja in virov oblikovani projektni predlogi in pripravljene projekti do faze izvedbe. V občini se bo ob izvedbi pilotnega projekta usposabljal lokalni koordinator, ki bo skrbel za trajnost projektnih rezultatov. Da bi omogočili in olajšali prenos v projektu usvojenega znanja in izkušenj v druga okolja v Sloveniji, bodo v okviru projekta pripravljene **priročniki z navodili za izvedbo skupnostnih projektov** z različnih področij ter priporočila za izboljšanje predpisov in njihovo izvajanje. Sposobnost lokalnih skupnosti za učinkovito upravljanje z življenjskimi viri v lokalnem okolju je v veliki meri odvisna od ozaveščenosti in izobraženosti članov skupnosti ter od usposobljenosti institucij (npr. občinskih uprav) za vodenje vključujočih razvojnih projektov. Predstavitve dobrih praks so se že v preteklosti izkazale kot dober način ozaveščanja in informiranja.

Uspešne zgodbe navdihujejo in prepričajo, da so korenite spremembe na poti v nizkoogljično in trajnostno družbo možne ter da **prinašajo vrsto sinergijskih učinkov**: ustvarjajo prihranke in delovna mesta, ponujajo inovativne rešitve in razvojne priložnosti, varujejo okolje in zdravje ljudi, prinašajo priložnosti za zmanjševanje javnofinančnih stroškov oziroma povečanje prihodkov ter zvišujejo kakovost bivanja. V obdobju 2011–2015 je Umanotera javnosti že predstavila 115 dobrih praks, ki so bile izbrane v okviru projektov *Slovenija znižuje CO2: dobre prakse*, *Spodbujamo zelena delovna mesta* in *Skladnost politik – pogoj za doseganje ciljev mednarodnega razvojnega sodelovanja* ter predstavljene v katalogih ([Katalog 2012](#), [Katalog 2013](#), [Katalog 2014](#), [Katalog 2015\(1\)](#) in [Katalog 2015\(2\)](#)) in na spletnih straneh (www.slovenija-co2.si, www.umanotera.org in www.zelenadelovnamesta.si). Dobre prakse so že izkazale svojo uspešnost, zato je pomembno, da ne ostanejo anonimne. V njih so vgrajene dragocene izkušnje in lahko predstavljajo navdih za nadaljnje širjenje in prenos v različna okolja po Sloveniji. **Zato projekt *Skupnostno upravljanje z življenjskimi viri* ponovno prinaša promocijo dobrih praks, razširjanje znanja in spodbudo za spremembe.**

Merila za izbor dobrih praks

Pri evidentiranju in izboru dobrih praks je projektna skupina izhajala iz **namena projekta, ki je:**

- a. ozaveščanje za prehod v nizkoogljično in krožno gospodarstvo;
- b. informiranje in ozaveščanje o možnostih izvajanja konkretnih ukrepov za blaženje podnebnih sprememb in prilagajanja nanje ter o njihovih okoljskih, družbenih in gospodarskih koristih;
- c. spodbujanje k aktivnejšemu delovanju lokalnih skupnosti na področju suverena trajnostnega upravljanja z naravnimi in drugimi življenjskimi viri v lokalnih okoljih.

Predstavljene dobre prakse so namenjene **ključnim ciljnim skupinam:**

- lokalnim skupnostim (občinam, občinskim upravam, županom, občinskim svetom),
- drugim oblikam organiziranja lokalnih skupnosti (zadruham, podjetjem, civilnodružbenim organizacijam, civilnim iniciativam ipd.),
- posameznikom, zainteresiranim za skupnostne projekte ter
- (političnim) odločevalcem in pripravljavcem predpisov.

Pri izboru dobrih praks so bila upoštevana **prednostna področja**, na katerih ima Slovenija glede na svoj trajnostni in sonaravni kapital največje možnosti za prehod v nizkoogljično in trajnostno družbo:

(1) trajnostno urejanje prostora, (2) energetska učinkovitost in oskrba z energijo iz lokalnih obnovljivih virov, (3) trajnostna mobilnost, (4) gozdno-lesna veriga, (5) ekološko kmetovanje in oskrbne mreže s sonaravno pridelano hrano, (6) lokalno krožno gospodarstvo in trajnostna potrošnja, (7) flora, favna, lepota krajine, naravna in kulturna dediščina ter (8) prilagajanje na podnebne spremembe.

Izbor dobrih praks je upošteval tudi **naslednja merila:**

- pomembnost razvitih rešitev za skupnosti v Sloveniji,
- prenosljivost ukrepov: izvedljivost uporabe in širjenja dobre prakse na območju Slovenije,
- prispevek k širšim ciljem trajnostnega razvoja:
 - gospodarski vidik (npr. prihranki, povečanje konkurenčnosti, vlaganja v razvoj in/ali inovacije, nov poslovni model ...),
 - socialni vidik (npr. nova zelena delovna mesta, nova delovna mesta za mlade in ranljive skupine, izboljšanje kakovosti življenja),
 - okoljski vidik (npr. zmanjšanje izpustov TGP, zmanjšanje onesnaženja, porabe snovi in nastajanja odpadkov, izboljšanje kakovosti enega ali več elementov naravnega okolja),
- kvantifikacija koristi (npr. energetskih prihrankov in/ali zmanjšanja emisij CO₂, števila delovnih mest, finančnih prihrankov ipd.),
- prispevek k prilagajanju na posledice podnebnih sprememb,
- prispevek h ključnim ciljem EU, opredeljenim v strategiji Evropa 2020.

Kot dodatno merilo je bila upoštevana tudi celovita trajnostna usmeritev nosilca dobre prakse.